

Okul Deneyimi Ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Uygulama Öğretmenleri Ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Opinions of Both the ELT Practicum Teachers and the ELT Student-teachers on the School Experience Courses and the Practicum Course

Dr. Arif SARIÇOBAN

Hacettepe Üniversitesi, İngiliz Dili eğitimi A.B.D.,
arifs@hacettepe.edu.tr Ankara-Türkiye

Özet

Bu çalışmanın amacı okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin İngilizce uygulama (rehber) öğretmenlerinin ve İngilizce öğretmen adaylarının bakış açılarını ve her iki taraf arasında görüşleri açısından istatistiksel açıdan önemli ayrılıklar olup olmadığını belirlemektir. Bu amaçla her iki gruba (64 öğrenci ve 16 rehber öğretmen) Topkaya ve Yalın' dan(2005) adapte edilip konu alanı odaklı olarak araştırmacı ve alan uzmanları tarafından yeniden yapılandırılan ve 40 maddeden oluşan bir tutum ölçeği verilmiştir ($r=.86$). Elde edilen bulgular ışığında rehber öğretmenler ile aday öğretmenlerin görüşleri arasında; (a) uygulama öğretmenin öğretmen adaylarına iyi bir şekilde rehberlik etmesi, onlara iyi bir model olması ve lider olması; (b) uygulama öğretmenliğinin mesleki deneyimin yanı sıra farklı becerileri de gerektirmesi; (c) uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarını sistematik bir şekilde gözlemleyebilecek bilgi birikimine sahip olmaları; (d) okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarına eğitimci olarak profesyonel bir bakış açısı kazandırması; ve (e) okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarının eğitim sistemini tam olarak anlamalarını sağlaması gibi konularda farklılıklar görülmüştür. Çalışmanın sonunda bu ortaya çıkan fikir ayrılıkları ile ilgili olarak bir takım öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul Deneyimi, Uygulama Öğretmenliği, Tutum, İngilizce Öğretmenliği (İÖ)

Abstract

The purpose of this study was to determine the opinions of both the ELT practicum teachers and the ELT student- teachers on the School Experience Courses and the Practicum Course and to see if there were statistically significant differences between the opinions of these two groups. For this purpose the both groups (64 student-teachers and 16 practicum teachers) were administered an attitude questionnaire with 40 items which was adapted from Topkaya and Yalın (2005) and restructured according to the field of study by the researcher and the field experts ($r=.86$). Relying on the findings obtained in the study there were statistically significant differences between the groups in (a)the practicum teacher is a good guide, leader, and model for the student-teachers; (b)being a practicum teacher also requires different skills besides professional experience; (c) the practicum teachers should have the necessary qualifications to systematically observe the student-teacher; (d) the school experience courses and the practicum teaching course provide the student-teachers with the necessary professional point of view as an educator; and (e) the school experience courses and the practicum teaching course help student-teachers to better understand the educational system. At the end of the study some recommendations were made regarding these differences.

Key Words: *School Experience, Practicum Teaching, Attitudes, English Language Teaching (ELT)*

SUMMARY

The current Higher Education Law was put into practice in 1981 and it was the date that gave way to the foundations of Faculties of Education at Turkish universities. The Schools of Foreign Languages in different cities were joined together to form the department of foreign languages under which there are still mainly three divisions such as English Language Teaching, German Language Teaching and French Language Teaching. The aim was, of course, to increase the qualities of these schools and solely the qualities of foreign language teachers via the skill, pedagogical, professional, educational, practical (school experience and practicum), and cultural courses.. This new structure also made significant contributions to research by way of the masters and doctoral studies conducted in these departments. However, there still have been complaints about the outcomes. Then, what are the possible potential factors causing this reality. To bring some new insights and somehow some solutions to this problematic case, this current study was designed to determine the opinions of both the ELT practicum teachers and the ELT student- teachers on the School Experience

Courses and the Practicum Course. Therefore, the current study aimed to find answers to the research questions such as (1) What are the opinions of the university practicum teachers on their own self-efficacies in the school experience and the practicum courses? (2) What are the opinions of the student-teachers on the self-efficacies of their university practicum teachers in the school experience and the practicum courses? and (3) Are there any significant differences between the opinions of the student-teachers on the self-efficacies of their university practicum teachers and their regular classroom teachers in the school experience and the practicum courses? For this purpose the both groups (64 student-teachers and 16 practicum teachers) were administered an attitude questionnaire with 40 items which was adapted from Topkaya and Yalın (2005) and restructured according to the field of study by the researcher and the field experts ($r=.86$). The findings obtained in the study indicated that there were statistically significant differences between the groups in (a)the practicum teacher is a good guide, leader, and model for the student-teachers; (b)being a practicum teacher also requires different skills besides professional experience; (c) the practicum teachers should have the necessary qualifications to systematically observe the student-teacher; (d) the school experience courses and the practicum teaching course provide the student-teachers with the necessary professional point of view as an educator; and (e) the school experience courses and the practicum teaching course help student-teachers to better understand the educational system. At the end of the study it was recommended that the student teachers should be guided, planned, organized, given regular feedback, given much more opportunities to teach according to the professional requirements and expectations of the schools where they are placed to do their practicum studies.

1. Giriş

Yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikası, Milli Eğitim Bakanlığının diğer branşlarda dahil olmak üzere ilk olarak 1994-1998 yılları arasında yürütülen YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında geliştirdiği politikalar çerçevesi içinde yerini almıştır. Milli Eğitim Bakanlığının internet sayfasında aynen öğretmen yetiştirme politikası ile ilgili olarak “Milli Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) kapsamında, MEB

ve YÖK iş birliğinde eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme süreci yeniden düzenlendiği, 4306 sayılı Yasa ile uygulamaya giren sekiz yıllık ilköğretimin getirdiği öğretmen gereksinimi de göz önünde bulundurularak, ilk ve ortaöğretim kurumlarında kısa ve uzun vadede gereksinim duyulacak öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla MEB ve YÖK'ün iş birliğinde, öğretmen yetiştirme programları yeniden düzenlendiği, 1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan yeni sistemde;

1.Okul öncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin lisans düzeyinde,

2. Ortaöğretim öğretmenlerinin ise; Yabancı Dil, Müzik, Resim, Beden Eğitimi, Özel Eğitim, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri alanlarında dört yıllık lisans düzeyinde,

Fen, Matematik ve Sosyal Alan öğretmenlerinin ise tezsiz yüksek lisans (3,5+1,5=5 yıl veya 4+1,5=5,5 yıl) seçeneğiyle” yetiştirilmesi esası getirildiği bildirilmektedir. <http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/801.htm>.

Bu çalışmalar neticesinde Eğitim Fakültelerinde hizmet-öncesi öğretmen eğitiminde hedef ve içerikleri birbirinden farklı Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması olmak üzere üç dersin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ancak, Okul Deneyimi dersi 1998-1999 yılında başlamış, 2006-2007 yılında öğretim yılında kaldırılmıştır. Topkaya ve Yalın'a (2005) göre bu derslere ilişkin amaçlar iki ana başlık altında toplanabilir; (1) alana ilişkin tecrübe kazandırma (okula, müfredata, kültüre ve topluma hazırlama) ve (2) akademik eğitimle öğrenilen beceri ve bilgilerin uygulamaya konması.

Bu derslerin temel amacı öğretmen adaylarının staj yaptıkları okullarda gözlemler yaparak öğretmenlik mesleğinin inceliklerini kavrayabilmeleri ve öğretmenlik mesleğini icra edebilecek düzeye gelebilmeleridir. Bir dönem boyunca haftada bir gün (dört ders saati) verilen Okul Deneyimi I dersinde öğretmen adayları, yapacakları gözlem ve görüşmeler sayesinde okulun yönetim yapısını, okul yönetimini, sınıfta ve okuldaki diğer etkinlikleri, öğrencileri ve kendilerine üniversitelerinde verilen kuramsal derslerin

tamamen bir uzantısı olarak öğretmenlik mesleğinin değişik yönlerini, derslerin işlenişini, kullanılan yöntemleri tanıyacaklardır.

Okul Deneyimi II dersinde ise adaylar, staj okullarında soru sorma alıştırmaları, dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü, öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi, ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları, çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması, değerlendirme ve kayıt tutma, test hazırlama, puanlama, analiz, öğretimde simülasyondan yararlanma, dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma gibi yapacakları etkinlikler sayesinde öğretmenlik mesleğine bir adım daha yaklaşacaklardır. Bu dersin asıl amacı Daloğlu (2006) Kegan (1992), Avşar (1999) ve Beyer'in (1984) de belirttiği gibi daha önce almış oldukları derslerde edindikleri bilgi, inanç, tecrübe ve becerilerin gerçek öğrenme durumlarına aktararak adayları ikinci dönem alacakları Öğretmenlik Uygulaması dersine hazırlamaktır.

Öğretmenlik Uygulaması dersinde adaylardan öğretmenlik mesleğinin yeterliliklerini geliştirme, kendi alanının ders programını anlayabilme, kullandıkları ders kitapları ve diğer araç ve gereçleri kullanabilme, değerlendirebilme ve gerektiğinde ek öğretim malzemesi geliştirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme ve son olarak çalışmalarını rehber öğretmeni, üniversite uygulama dersi hocası ve gerekirse diğer stajyer arkadaşlarıyla paylaşarak kendilerini geliştirmeleri beklenmektedir.

Bu süreçte uygulama öğretim elamanı ve rehber öğretmenler öğretmen adayı ile gerekli değerlendirmeleri yapar. Uygulama öğretim elamanı ve uygulama dersi öğretmeni (rehber öğretmen) birlikte çalışarak öğretmen adayına gerekli yardım ve desteği sağlar. Uygulama öğretim elemanı rehber öğretmen ile birlikte öğretmen adayının verdiği dersi belirli aralıklarla en az iki kez baştan sona izler ve gerekli dönütleri adaya verir. Aday ise bu dönütlerde kendisine verilen önerileri dikkate alır ve çalışmalarını buna göre yürütmeye özen gösterir.

Görüldüğü üzere, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adayı için hem kişisel hem de mesleki bir gelişim sürecidir (Topkaya ve Yalın, 2005). Bu yüzden Topkaya ve Yalın'ın da ifade ettiği gibi, bu süreç uygulama öğretim elamanı ve

uygulama dersi öğretmeni tarafından çok dikkatli bir şekilde planlanmalı, yapılandırılmalı ve uygulanmalıdır. Aksi takdirde, beklenmedik sonuçların ortaya çıkması kaçınılmazdır.

2. Yöntem

Bu çalışmaya Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalının daha önce Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini alan son sınıf öğrencileri (n=64) ile okullardaki rehber öğretmenler (n=16) katılmıştır.

3. Veri Toplama Aracı

Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin uygulama öğretim elamanları, rehber öğretmenler ve aday öğretmenlerin görüşlerini irdelemek üzere yukarıda tanımlanan her iki gruba (64 öğrenci ve 16 rehber öğretmen) Topkaya ve Yalın' dan (2005) adapte edilip, konu alanı odaklı olarak araştırmacı ve alan uzmanları tarafından yeniden yapılandırılan ve 40 maddeden oluşan bir tutum ölçeği verilmiştir. Ölçeğin pilot çalışması yapılmış ve yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür ($r=.86$).

4. Amaç ve Araştırma Sorusu

Bu çalışma, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin uygulama öğretim elamanları, rehber öğretmenler ve aday öğretmenlerin görüşlerini irdelemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevaplar aranacaktır.

1. Uygulama dersi rehber öğretmenlerinin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin öz yeterlilikleri konusunda görüşleri nelerdir?
2. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin aday öğretmenlerin, bu derslerle sorumlu rehber öğretmenlerinin yeterlilikleri konusunda görüşleri nelerdir?

3.Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin aday öğretmenlerin, bu dersleri yürüten rehber öğretmenlerinin yeterlilikleri konusunda görüşleri ile rehber öğretmenlerin kendi yeterlilikleri konusundaki görüşleri arasında fark var mıdır?

Ölçeğin yeniden yapılandırılması aşamasında UÖTÖ' de bulunan madde havuzu baz alınmış ve Yabancı Dil Eğitimi konusunda uzman görüşü aşaması tamamlandıktan sonra toplam 40 madde üzerinde karar kılınmıştır. UÖTÖ' de yer alan maddelerin tamamı olumlu bir şekilde ifade edilmiştir. Olumlu maddeler "her zaman=5", "genellikle=4", "arasıra=3", "nadiren=2" ve "hiç=1" şeklinde 5' den 1' e doğru planlanmıştır. Dolayısıyla, ölçekten alınacak en yüksek puan $40 \times 5=200$, en düşük puan ise $40 \times 1=40$ ' dir.

5. Veri Analizi ve Yorum

Çalışma grubunu oluşturan 64 aday öğretmen ve 16 öğretim elamanına verilen sormacanın sonunda elde edilen verilen Tablo 1 ve Tablo 2' de sunulmaktadır.

Tablo 1. Grup İstatistiği

Değişken 1	Denek	Ortalama	Standard Sapma	Standard Hata. Ortalama
Değişken2 "aday öğretmen"	64	3,2013	,50625	,08005
"ogretmen"	16	3,4813	,23179	,03665

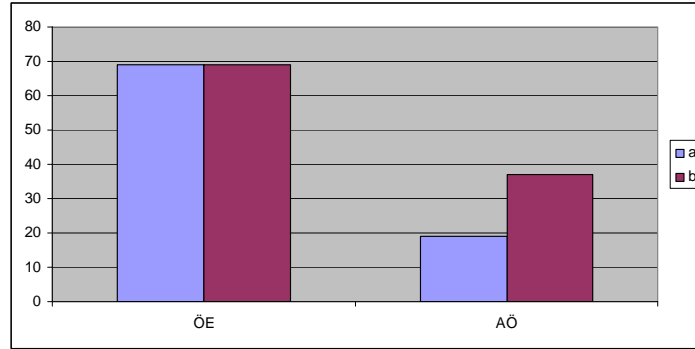
Tablo 2. Aday Öğretmenler İle Öğretim Elamanlarının Görüşleri Arasındaki Fark

		Levene Varyanst-testi Eşitliği Testi						
		F	önem.	t hesap	df (serbs. Derece.)	Önem. (2-yönlü)	Ort. Ara. fark	Std. hata farkı
GENEL	Tahm. Edi. Eşit Varyaslar	5,642	,019	-3,198	78	,002	-,28200	,08818
	Tahmin Edilemeyen Eşit Varyaslar			-3,198	54,603	,002	-,28200	,08818

Tablo 1 ve Tablo 2 incelendiğinde tüm sorulara verilen yanıtlar göz önüne alındığında elde edilen ortalama değeri kullanarak “Tüm Soru Yanıtlarının Ortalamasına Ait Bağımsız İki Örneklem t-testleri Çizelgesi”nde verilmiştir. İlgili istatistik koyu kırmızı yazı ve gri tonlama ile işaretlenmiş değerlerden de görüleceği gibi t hesap değerleri 3,198 (mutlak değer olarak) 78 serbestlik derecesindeki t-tablo değeri olan 1,645’den büyüktür, keza manidarlık (singificance 2-tailed) değerleri 0,002 de 0,05’lik yanılğı payından daha küçük olmasıyla bu değişken için H_0 hipotezi (Null hypothesis)red edilir. Başka bir deyişle yüzde 95 güven düzeyinde, tüm sorulara verilen yanıtların ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda da **öğrencilerle öğretmenlerin görüşleri arasındaki farkın önemli olduğu** görülmektedir.

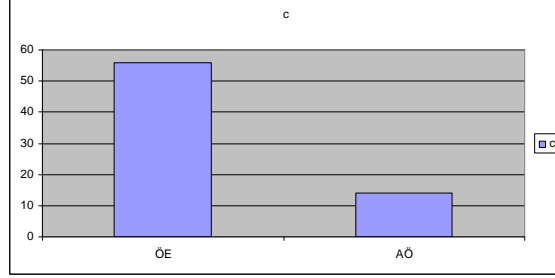
Bu farklılıklar aşağıda belirtilen konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlar;

- a. Uygulama öğretmenliği rolünü (aday öğretmen -stajyer- öğrenci kabul etmeye) üstlenmeye istekliyim (Madde 3). (ÖE: % 69; AÖ: % 19)
- b. Uygulama öğretmenliği rolünü üstlenmeye hazır olduğumu düşünüyorum (Madde 3). (ÖE: % 69; AÖ: % 37)

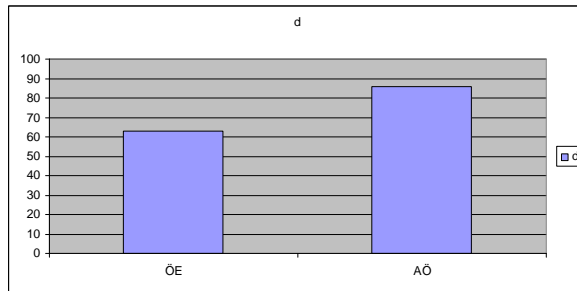
Elde edilen verilere dayanılarak aday öğretmenler (% 37) rehber öğretmenlerini uygulama öğretmenliği dersi için aday öğretmen kabul etmeye pek istekli ve hazır görmediklerini ifade etmektedirler. Ancak, bu konu rehber öğretmenlerin % 69’ u tarafından olumlu karşılanmaktadır.

- c. Teorik derslerde öğretmen adaylarına kazandırılan mesleki deneyimin, uygulama öğretmenliği için en önemli ölçüt olduğunu düşünüyorum (Madde 4).
(ÖE: % 56; AÖ: % 14)

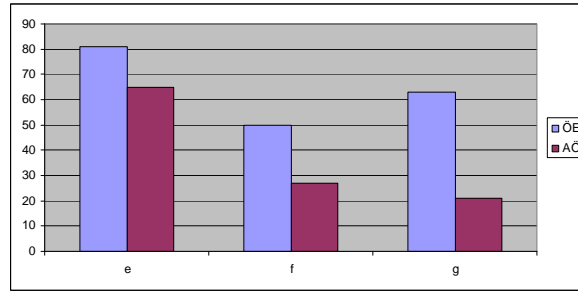
Fakültede öğretmen adaylara verilen mikro-öğretim uygulamaları öğretim elemanlarınca önemli görülmeğe yken, aday öğretmenlerin bu görüşe aynı oranda katılmadıkları görülmemektedir. Her ne kadar sınıf içerisinde gerçek durumu yaratmaya çalışsak da bu bir suni durumdur; çünkü sınıf arkadaşlarının birer ilköğretim ya da ortaöğretim öğrencileriymiş gibi davranmalarını biraz gerçekçi olmadığından, gerçek ortamda gerçek öğrenci yaş grubu ile karşı karşıya kalındığında işler biraz değişiyor. Dolayısıyla, bu gerçek tecrübe karşısında kalındığında kendi sınıflarında yaptıkları mikro-öğretimler sanki bir işe yaramıyor gibi görünebilir. Ancak, her işin bir hazırlık aşaması vardır. İşte yapılan bu mikro-öğretimlerde bir hazırlık aşaması olduğu için aslında önemsenmelidir. Daha da iyiye götürülmelidir.

- d. Öğretmen adayına, sempatik ve anlayışlı bir tutum sergilenmelidir (Madde 7).
(ÖE: % 63; AÖ: % 86)

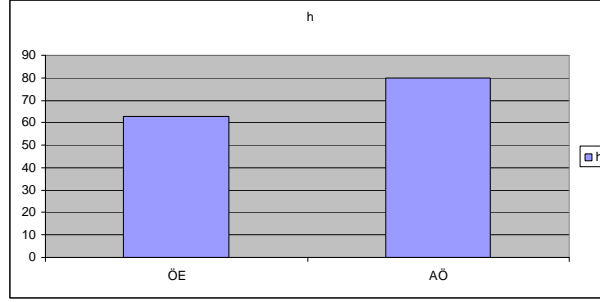
Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmenlik mesleğine atılan ilk adımlardır. Ne iş olursa olsun atılacak olan ilk adımlarda yaşanan kaygılar çok doğaldır. Öğretmen adaylarının bu kaygılarını mümkün olduğunca azaltmak ve onları bu mesleğe ısıtmaq (güdü) için onlardan güler yüzümüzü eksik etmemeli ve onlara karşı sempatik olmalıyız. Böylece öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumlar geliştirmeye başlar. Bu olumlu tutumlar sayesinde onları bu mesleğe kazandırabiliriz.

- e. **Uygulama (rehber) öğretmenin iyi bir lider olması gerekir (Madde 10).**
(ÖE: % 81; AÖ: %65)
- f. **Uygulama öğretmeni olarak iyi bir lider olduğumu düşünüyorum (Madde 10).**
(ÖE: % 50; AÖ: % 27)
- g. **Uygulama (rehber) öğretmeni olarak, öğretmen adayına uygun bir model olurum (Madde 24).**
(ÖE: % 63; AÖ: % 21)

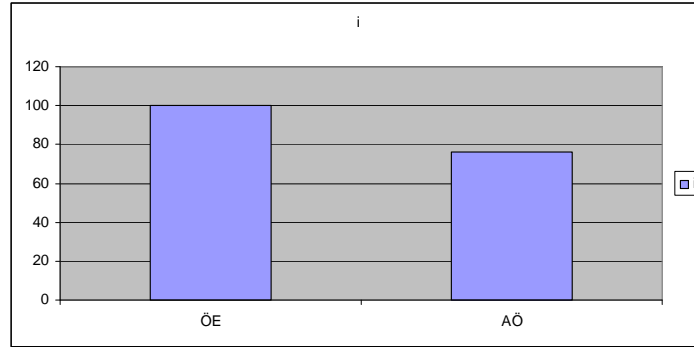
Bu iki soruya her iki örneklem grubunun da aynı oranda katılımı beklenirken, aday öğretmenler ile rehber öğretmenler arasında farklılıklar gözlenmiştir. Aslında, rehber öğretmenin iyi bir lider olması, aday öğretmene uygun bir model teşkil etmesi son derece önemlidir. Elde edilen sonuçlardan aday öğretmenlerin gözlemleri neticesinde öğretmenlerin inançlarının gerçek meslek yaşantılarında işe koşulmadığı anlaşılmaktadır.

- h. Uygulama öğretmenin kişiler arası iletişim becerilerinin yüksek olması gerektiğini düşünüyorum (Madde 12). (ÖE: % 63; AÖ: % 80)**

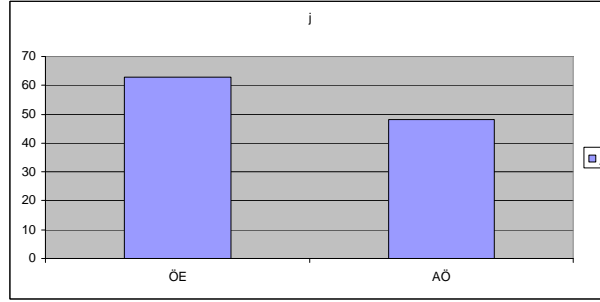
Bu konuda öğrencilerin tamamına yakını (% 80) uygulama öğretmenlerinin etkileşim becerilerinin yüksek olması gereğine inanırken, uygulama öğretmenler şaşırtıcı derecede % 63 civarında kalmışlardır. Bu sonuç ilginç gözükmemektedir; çünkü, iletişim tek yönlü değildir. İki tarafın olması esastır. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri de taraflar arasında eşgüdümlü ve ortak çalışmayı gerektirir. Bu da kişiler arası iletişim demektir. İletişim kopukluğu bu derslerin etkinliğini zedeler.

- i. Bir uygulama öğretmeni olarak, kullandığım dil ve ifade tarzım bakımından öğretmen adaylarına iyi bir örnek olurum (Madde 13). (ÖE: % 50 (Her zaman) + % 50 (Sık sık) = % 100; AÖ: % 33 (Her zaman) + % 43 (Sık sık) = % 76)**

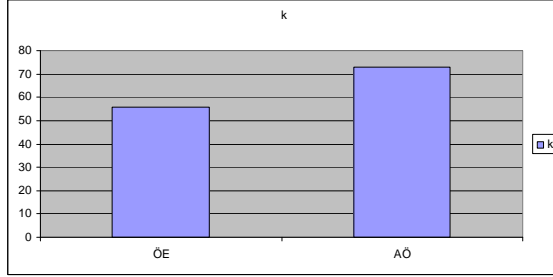
Rehber öğretmenlerimizin hepsi (% 100) kullandıkları dil ve ifade tarzı bakımından öğretmen adaylarına iyi bir örnek oldukları inancı içinde görülmektedir. Ancak, bu görüşe % 76 öğretmen adayı katılmaktadır. Bu öğretmen adayları ile öğretim elamanı olarak araştırmacının yaptığı haftalık görüşmelerde bir okulda cereyan eden bir rehber öğretmen ile kendi sınıf öğrencileri arasındaki kullanılan dil tarzında hoş olmayacak ifadeler geçtiği belirtilmişti. Bu tür dil tarzına rehber öğretmenin sık sık başvurduğu aday öğretmenler tarafından ifade edilmişti. Rehber öğretmenimizin bu olumsuz dil tarzı stajını yapan öğretmen adaylarını olumsuz yönde çok etkilemiş görülmekteydi. Böyle bir sonuç, bu talihsiz dil kullanımından kaynaklanmış olabilir.

**j. Uygulama (rehber) öğretmeni, öğretmen adayına rehberlik eder (Madde 14).
(ÖE: % 63; AÖ: % 48)**

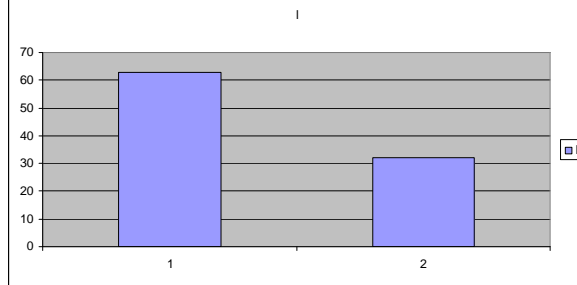
Elde edilen sonuç bize rehber öğretmenlerin öğretmen adaylarına rehberlik etmeleri konusunda biraz eksiklikleri olduğunu göstermektedir. Halbuki, öğretmen adayının uygulama çalışmalarında en büyük rehberi kendi rehber öğretmenidir. Çünkü, artık rehber öğretmeni ile bire bir yakın temas halindedir. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu süreçte rehber öğretmenler öğretmen adayı ile gerekli değerlendirmeleri yapmalı ve onlarla birlikte çalışarak öğretmen adayına gerekli yardımı ve desteği sağlamalıdır.

k. Uygulama öğretmenliği, mesleki deneyimin yanı sıra farklı becerileri de gerektirmelidir (Madde 17). (ÖE: % 56; AÖ: % 73)

Uygulama öğretmenliği (rehber öğretmenlik), sadece mesleki deneyim demek değildir. Aynı zamanda diğer becerileri de gerektirir. Örneğin “e” maddesinde belirtilen kişiler arası iletişim becerilerinin yüksek olması gibi. Belki, bu konuda rehber öğretmenler aday öğretmenlere sadece mesleki deneyimlerini aktarmalarının yeterli olabileceğine inanabilirler. Aslında, aday öğretmenler için diğer özellikler de çok önemlidir.

l. Uygulama (rehber) öğretmeni olarak, öğretmen adayını sistematik bir şekilde gözlemleyebilecek bilgi birikimine sahibim (Madde 22). (ÖE: % 63; AÖ: % 32)

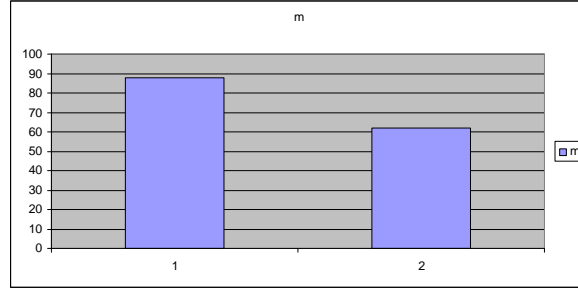

Rehber öğretmenlerin % 63' ü öğretmen adayını sistematik olarak izleyebilecek bilgi birikimine sahip olduğunu belirtirken, bu konuda öğretmen adaylarının rehber öğretmenlerin bu tür sistematik bir bilgiye çok azının sahip olduğu kanısında oldukları anlaşılmaktadır (% 32). Uygulama çalışmalarında bu çok önemlidir. Çünkü, rehber öğretmen, öğretmen adayının verdiği dersleri belirli aralıklarla baştan sona izlemeli ve

gerekli dönütleri adaya vermelidir. Aday ise bu dönütlerde kendisine verilen önerileri dikkate alır ve çalışmalarını buna göre yürütmeye özen gösterir.

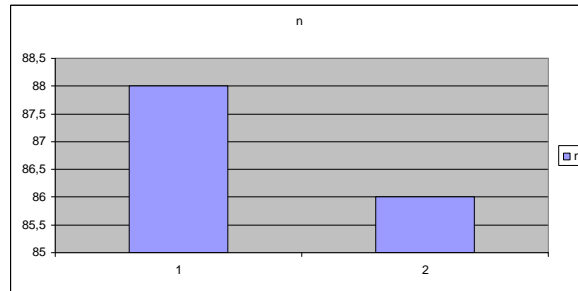
m. Uygulama (rehber) öğretmeninin iyi bir dinleyici olması gerekir (Madde 23).

(ÖE: % 88; AÖ: % 62)

Bu konuya rehber öğretmenler gerekli özenin gösterilmesi konusunda hemen hemen büyük çoğunluğu hemfikirken (% 88), bu durum aday öğretmenlerde % 62 olarak kalmıştır. Rehber öğretmenlerin iyi bir dinleyici olmaları sorunları daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Başkalarını dinlemez isek, onlar da bizi dinlemez ve böylece iletişim kopukluğu meydana gelir. Halbuki, öğretim-öğrenim sürecinde öğretmen ve öğrencinin sağlıklı bir şekilde iletişimi, ister sözlü ister vucut dili ile olsun, kaçınılmaz bir gerçektir.

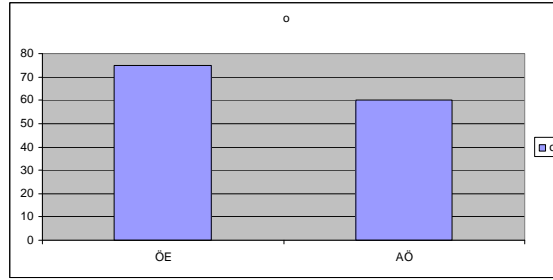
n. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarına eğitimci olarak profesyonel bir bakış açısı kazandırdığına inanıyorum (Madde 27). (ÖE: % 50 + % 38 = % 88; AÖ: % 38 + % 48 = % 86)

Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerini staj okullarında yürüten rehber öğretmenlerin ve aday öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinin aşağı yukarı aynı oranda olumlu yönde olması sevindiricidir. Bu sonuç bize bu derslerde aday öğretmenlerin eğitimci olarak profesyonel bakış açısı kazandırması gerçek sınıf ortamlarında ne gibi sorunlarla karşılaşabilecekleri ön tecrübeleri vermesi açısından çok önemlidir. Bu sayede adaylar yavaş yavaş ne tür önlemlerin bu sorunlara daha etkin cevaplar getirebileceği konusunda tecrübe edinme olanağını elde etmektedirler.

o. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının eğitim sistemini tam olarak anlamalarını sağlar (Madde 32).

(ÖE: % 19 + % 56=%75; AÖ: % 2 + % 58=% 60)

Eğitim-öğretim süreci bir sistematik süreçtir. Bu süreç planlama aşamasında başlar ve bir ömür boyu devam eder. Dolayısıyla bu sistematik süreçte bir son aramak yanlış olur. Gelişen ve değişen teknoloji karşısında sürekli yeni önlemler düşünülmekte, planlanmakta, yapılandırılmakta ve uygulanmaktadır. Uygulama hiç bir zaman son bir çare değildir. Çünkü, her uygulamada başka başka tecrübeler edinilir ve yeni bir karar verme süreci başlar ve aynı işlemlerden tekrar geçilir. Bu açıdan bakıldığında aday öğretmenlerin ilk defa tecrübe ettikleri bu durum karşısında eğitim sistemini tam olarak anlamaları ve kendilerini bu sisteme adapte etmeleri ilk etapta kolay değildir. Zaten elde edilen ortalama % 60' lık olumlu görüş bunu göstermektedir. Bu durum rehber öğretmenlerde de % 75 düzeyinde kalmıştır.

6. Sonuç

Bu çalışmanın amacı okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinin inceliklerini kavrayabilmeleri ve öğretmenlik mesleğini icra edebilecek düzeye gelebilmelerini sağlayıp sağlamadığı konusunda uygulama öğretmenlerinin ve aday öğretmenlerin görüşlerini saptamak ve iki grup arasında bu konuda görüş ayrılığı olabilecek konuları belirlemektir.

Hem uygulama öğretmeni hem de aday öğretmen anketinden elde edilen bulgular her iki taraf arasında aşağıda belirtilen konularda görüş farklılıkları olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar;

1. Uygulama öğretmenlerinin aday öğretmen (stajyer öğrenci) kabul etmeleri,
2. Teorik derslerde öğretmen adaylarına kazandırılan mesleki deneyimin, uygulama öğretmenliği için en önemli ölçüt olduğu,
3. Öğretmen adayına sempatik ve anlayışlı bir tutumun sergilenmesi,
4. Uygulama (rehber) öğretmenin adaylarına iyi bir lider ve model olması,
5. Uygulama öğretmenin kişiler arası iletişim becerilerinin yüksek olması,
6. Bir uygulama öğretmenin kullandığı dil ve ifade tarzı bakımından öğretmen adaylarına iyi bir örnek olması,
7. Uygulama (rehber) öğretmenin adaylarına iyi bir şekilde rehberlik etmesi,
8. Uygulama öğretmenliği, mesleki deneyimin yanı sıra farklı becerileri de gerektirmesi,
9. Uygulama (rehber) öğretmenlerinin, öğretmen adaylarını sistematik bir şekilde gözlemleyebilecek bilgi birikimine sahip olmaları,
10. Uygulama (rehber) öğretmenlerinin eleştirel dinleme yapabilmesi,

11. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarına eğitimci olarak profesyonel bir bakış açısı kazandırması,
12. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarının eğitim sistemini tam olarak anlamalarını sağlamasıdır.

Öğretmenlik mesleğinin gereklerinden bir tanesi de öğretmen adaylarının eğitimleri süreci içinde bir şekilde uygulama çalışmalarını yapmaları esastır. Dolayısıyla, öğretmen olarak bizler de böyle bir süreçten daha önce geçtiğimiz için bunu bir zahmet olarak görmemeli tam aksine yeni yetişen aday öğretmenlere de bu fırsatı gereği gibi kullanmalarında istekli ve gönüllü olmalıyız. Okul deneyimi ve uygulama derslerini yürütme konusunda gönüllü rehber öğretmenler ile çalışmak aday öğretmenlerin staj çalışmalarını olumlu yönde etkileyecek ve çalışmalarının daha etkin bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacaktır. Aday öğretmenlerine gösterilecek olan sempatik ve anlayışlı bir tutum daha öğretmenlik mesleğinin ilk aşamalarında olan aday öğretmenlerin kaygı düzeylerini mümkün olduğunca en az düzeye indirecek ve bu mesleğe karşı şevklerini arttıracak olması göz ardı edilmemelidir. Bu konuda Topkaya ve Yalın (2005) rehber öğretmenlerin bilgi ve anlayış özelliklerinin yanı sıra mesleki beceriler ile tutum ve değerlerinin nitelikli uygulama öğretmenliğini etkileyen değişkenler arasındaki önemine işaret etmektedirler.

Diğer taraftan aday öğretmenlere “etkili ve yeterli bir deneyim sunulmadığında öğretmen adaylarının derse yönelik tutumlarında olumsuz bir yönde değişme (Toprakçı, 2003:151)” görülmesi kaçınılmazdır. Kiraz (2001)’ in “aday öğretmen ile uygulama öğretmeni etkileşimi üzerine yaptığı bir çalışmada, aday öğretmenlerin uygulama okullarında yaptıkları çalışmaların başarıya ulaşmasında rehber öğretmenlerin bilimsel ve duygusal olarak öğretmen adaylarına yardımcı olabilecek nitelikte olmaları gerektiğine işaret etmektedir” (Topkaya ve Yalın’ in çalışmasında atıflanmıştır, 2005). Topkaya ve Yalın’ in atıfta bulunduğu Wynn (1999), tutumları “bireysel ve gruplar arası etkileşiminde sözü edilen diğer parametrelerden...en etkin olanları” olarak görmektedir. Hepimizin de bildiği gibi tutumun üç boyutu vardır.

1. Bilişsel Boyut : Öğrenmeye dayalı
2. Duyuşsal Boyut : Duyulara dayalı
3. Davranışsal Boyut : Tepkilere dayalı

Bunlara ek olarak araştırmacı dördüncü boyutu da önermektedir.

4. Uyum Boyutu : Sosyal, ekonomik, yönetsel ve akademik çevreye dayalı.

Bu açıdan bakıldığında daha önce de belirttiğimiz gibi hala yürürlükte olan ve son sınıf ilk döneme alınan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri dikkatli ve detaylı olarak planlanmalı, yapılandırılmalı ve uygulanmalıdır. Bu süreçlerin dikkatli bir şekilde izlenmesi, gözlemlenmesi ve çok dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerekir. Bu yüzden Topkaya ve Yalın'ın (2005) da işaret ettikleri gibi uygulama öğretmenlerine "nitelikli" hizmet sunmada önemli görevler düşmektedir. Bu sadece iyi öğretmen olmakla gerçekleşmez. Topkaya ve Yalın (2005) tarafından atılan Brooks ve Sikes' in (1997:66) de belirttiği gibi farklı bakış açıları, yetenekleri, becerileri, eğilimleri ve tutumları gerektirmektedir.

Öğretmen adayları, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde bilimsel 've profesyonel' bir bilgi temeli oluşturma, bilişte ve davranışta değişimleri ve kişilerarası iletişim becerileri 'geliştirme' kadar duyuşsal yönlerini de geliştirirler.

Sonuç olarak, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde akademik konuların ve mesleki hazırlığın iyi dengelenmesi arzu edilen öğretmen profiline daha etkin bir biçimde ulaşmamızı sağlayacaktır. Can'ın (2006) da belirttiği gibi "eğitim kurumları, üniversiteler, eğitim araştırma merkezleri ve okulları arasında yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesinde işbirliği sağlanmalıdır. Dilsel, kültürler arası, eğitimsel ve psikolojik unsurlar taşıyan yabancı dil öğretmeni yetiştirme programları 'planlanmalı, yapılandırılmalı ve işe koşulmalıdır.' Ayrıca, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerinde, yüksek düzeyde dil becerilerini geliştirebilecekleri uygulamalar; yöntemsel gelişmeleri takip (yeni teknolojilerin kullanılması gibi); öğrettikleri dilin

kültürüyle ilgili deneyimlerini derinleştirmek ve genişletmek 've son olarak' etkileşim ağları yoluyla bilgi ve deneyimlerini paylaşabilecekleri alanlar yaratılmalıdır.

Öğretmen adaylarının uygulama derslerinde mutlaka ve mutlaka rehber öğretmen tarafından kabul edilebilir düzeye gelinceye kadar eğitilmeleri çok önemlidir. İşte bu nedenle uygulama dersleri saksaklanmamalı, öğretmen adayları zorlansa bile, yılmadan uygulama eğitimi sürdürülmelidir. Böyle bir ciddi tutum, adayların çabuk olgunlaşmasına ve öğretmenlik görevlerini ciddiye almalarına temel olacaktır. Lortie (1975), Surgue (1997), ve Tilemma'nın (1997) da vurguladığı gibi 'yabancı dil' öğretmeni yetiştirme programlarında edinilen tecrübeler, 'okul deneyimi ve uygulama derslerindeki' gözlemler ve okul organizasyonu ve kültür resmi eğitim 've öğretim' ortamında 'bilgili, kültürlü ve becerikli' öğretmenlerin oluşumunda önemli bir yer sahip olduğu gerçeği asla unutulmamalıdır.

Sonuç olarak, okul deneyimi ve uygulama derslerine katılan aday öğretmenlere profesyonel bir şekilde rehberlik hizmeti verilmeli, bu adaylar dikkatli bir şekilde planlanmalı, organize edilmeli, düzenli bir şekilde kendilerine mesleki gelişimlerini sağlayacak dönütler verilmeli ve uygulama yaptıkları okulların gereksinimleri ve beklentileri doğrultusunda öğretmenlik mesleğini icra edecekleri fırsatlarla donatılmalıdırlar.

Kaynakça

- Avşar, A. (1999). **EFL Trainee Teachers' Perceived Ideal and Current Professional Roles in Teaching Practicum**. Unpublished Master's Thesis, Çukurova University, Adana.
- Beyer, L.E. (1984). Field Experience, Ideology and the Development of Critical Reflectivity. **Journal of Teacher Education**. 35, 36-41.
- Brooks, V. Ve P. Sikes. (1997). **The Good Mentor Guide**. Bristol:OUP.
- Can, T. (2006). **Turkey 2006 Progress Report**. Brussels, 08.11.2006 Sec 1390 Commission Staff Working Document En {Com (2006) 649 Final} <http://www.ingilish.com/AB-dil-politikasi.htm>

- Daloğlu, A. (2006). How Mentor Teachers Benefit from Mentoring: Their Perceived Personal and Professional Gains. **English Language Teacher Education and Development**. 9, 33.
- <http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/801.htm>.
- http://eku.comu.edu.tr/turkce/index.php?option=com_wrapper&Itemid=60
- Kegan, D. M. (1992). Professional Growth among Pre-service and Beginning Teachers. **Review of Educational Research**. 62, 129-169.
- Kiraz, E. (2001). Aday Öğretmen-Rehber Öğretmen Etkileşimi: Mesleki Gelişimde Diğer Boyut. **Eğitim Araştırmaları**. 5, 85-92.
- Lortie, D. C. (1975). **Schoolteacher**. Chicago: University of Chicago Press.
- Surgue, C. (1997). Student Teachers' Lay Theories and Teaching Identities: Their Implications for Professional Development. **European Journal of Teacher Education**. 20, 213-225.
- Tilemma, H. H. (1997). Stability and Change in Students' Beliefs. **European Journal of Teacher Education**. 20, 209-212.
- Topkaya, E. Z. Ve M. Yahn. (2005). Uygulama Öğretmenliğine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. **Eğitimde Kuram ve Uygulama**. Cilt 1, Sayı 1-2, 14-24.
- Toprakçı, E. (2003). Okul Deneyimi II Dersinin Teori ve Pratiği. **Eğitim Araştırmaları**. 7, 146-151.
- Tüfekçi, S. (1998). **Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi: Gazi Eğitim Fakültesinde Bir Uygulama**. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Wynn, G. (1999). **Attitudes, Prejudice and Discrimination**. www.users.net2000.com.au.

Ekler

Ek 1

OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNE İLİŞKİN UYGULAMA ÖĞRETMENLERİNİN TUTUMU

Sayın Meslektaşlarım,

Sizlerin görüşlerine sunduğum sormaca, Üniversitelerimizin Eğitim Fakülteleri Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde okutulmakta olan Okul Deneyimi ve Uygulama Derslerine ilişkin değerli araştırmacılar Topkaya ve Yalın (2005)' in geliştirmiş oldukları tutum ölçeği özellikle alanımız odaklı olarak genişletilerek hazırlanmıştır. Aşağıda sizlerin görüşlerine sunulan sormacada bulunan her bir soruyu size en uygun gelen seceneği işaretleyerek (X) cevaplamanız istenmektedir. Çalışmama göstermiş olduğunuz katkılarınızdan dolayı çok teşekkür eder, mesleki yaşantınızda başarılar dilerim.

Y. Doç. Dr. Arif Sarıçoban

- 1.Öğretmen adaylarının ilk ve ortaöğretim okullarında yaptıkları uygulamaların kapsamı hakkında bilgi sahibi olmak isterim.
- 2.Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri, öğretmen adayının olumlu mesleki tutum geliştirmesinde çok önemli bir süreçtir.
- 3.Uygulama öğretmenliği rolünü (stajyer öğrenci kabul etmeye) üstlenmeye istekliyim.
- 4.Teorik derslerde öğretmen adaylarına kazandırılan mesleki deneyimin, uygulama öğretmenliği için en önemli ölçüt olduğunu düşünüyorum.
- 5.Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde görev alan uygulama öğretmenin, sistematik gözlem yapabilme becerisine sahip olması gerekir.
- 6.Okul uygulamalarında, öğretmen adayının en büyük yardımcısı uygulama öğretmenidir.
- 7.Öğretmen adayına sempatik ve anlayışlı bir tutum sergilenmelidir.
- 8.Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri, hem öğretmen adayının hem de uygulama öğretmenin bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlayacak bir süreçtir.
- 9.Bir öğretmen olarak, uygulama öğretmenliğinin mesleki gelişimimde önemli bir aşama olacağına inanıyorum.
- 10.Uygulama öğretmenin iyi bir lider olması gerekir.
- 11.Uygulama öğretmeni, öğretmen adayının mesleki gelişimine yardımcı olur.

- 12.Uygulama öğretmenin kişiler arası iletişim becerilerinin yüksek olması gerektiğini düşünüyorum.
- 13.Bir uygulama öğretmeni olarak, kullandığım dil ve ifade tarzım bakımından öğretmen adaylarına iyi bir örnek olurum.
- 14.Uygulama öğretmeni, öğretmen adayına rehberlik eder.
- 15.Uygulama öğretmenliği, öğretmenliğin doğal bir parçasıdır.
16. Uygulama öğretmeni yeniliklere açık, değişime hazır olmalıdır.
- 17.Uygulama öğretmenliği, mesleki deneyimin yanı sıra farklı becerileri de gerektirmelidir.
- 18.Uygulama öğretmenliği rolünü üstlenmeye hazır olduğumu düşünüyorum.
- 19.Uygulama öğretmeni, dış görünüş bakımından öğretmen adayına örnek olmalıdır.
- 20.Uygulama öğretmeni, öğretmen adayına sistematik gözlem yapabilmesini sağlayacak rehberlik hizmetinde bulunmalıdır.
- 21.Uygulama öğretmeni olarak iyi bir lider olduğumu düşünüyorum.
- 22.Uygulama öğretmeni olarak, öğretmen adayını sistematik bir şekilde gözlemleyebilecek bilgi birikimine sahibim.
- 23.Uygulama öğretmenin iyi bir dinleyici olması gerekir.
- 24.Uygulama öğretmeni olarak, öğretmen adayına uygun bir model olurum.
- 25.Uygulama öğretmenin de öğretmen adayından öğreneceği şeyler vardır.
26. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerini öğretmen adaylarının değişik öğrenme stratejileri olan öğrenciler ile nasıl çalışılacağı konusunda bilgi sahibi olmaları açısından önemli görüyorum.
- 27.Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarına eğitimci olarak profesyonel bir bakış açısı kazandırdığına inanıyorum.
- 28.Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerini öğretmen adaylarına öğretim süresi boyunca karar verme sürecinin nasıl işlediğini göstermesi açısından önemli buluyorum.
29. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının edindikleri teorik bilgilerin nasıl uygulamaya dönüştüğünü görmeleri açısından önemlidir.
30. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarına sınıf içinde disiplin sorunlarıyla nasıl başedeceklerini göstermesi açısından önemlidir.
31. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarına öğretim etiğini kazandırması açısından önemlidir.

32. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının eğitim sistemini tam olarak anlamalarını sağlar.
33. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının eğitim sistemini eleştirmelerinde kendilerine güven kazanmalarında önemli rol oynar.
34. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarında her türlü soruna her zaman çözüm bulanamayacağı bilincini de geliştirir.
35. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarına öncelikle kendilerine ve daha sonra da başkalarına saygılı olmayı öğretir.
36. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının pedagojik bilgilerinin gelişmesine yardımcı olur.
37. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının diğer meslektaşları ile iletişimlerini ne şekilde geliştireceklerini öğrenmeleri açısından önemlidir.
38. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarına öğrencilerinin yetenekleri konusundaki inançlarını geliştirmelerine yardımcı olur.
39. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarına beklenmedik sorunlarla nasıl başedileceği konusunda tecrübe kazandırır.
40. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının müfredatın nasıl hazırlanması konusundaki teorik bilgilerinin uygulamaya dönüşmesinde önemlidir.

Ek 2

Soru	öğretmen					öğrenci					t test
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	değeri
1	0,75	0,25	0,00	0,00	0,00	0,78	0,22	0,00	0,00	0,00	
2	0,63	0,31	0,06	0,00	0,00	0,57	0,34	0,07	0,00	0,02	
3	0,69	0,25	0,06	0,00	0,00	0,19	0,61	0,13	0,03	0,03	
4	0,56	0,31	0,13	0,00	0,00	0,14	0,51	0,15	0,12	0,08	
5	0,75	0,25	0,00	0,00	0,00	0,71	0,25	0,03	0,00	0,00	
6	0,44	0,50	0,06	0,00	0,00	0,48	0,39	0,07	0,07	0,00	
7	0,63	0,31	0,06	0,00	0,00	0,86	0,13	0,00	0,00	0,02	
8	0,50	0,38	0,13	0,00	0,00	0,68	0,29	0,03	0,00	0,00	
9	0,44	0,44	0,06	0,06	0,00	0,42	0,40	0,15	0,02	0,02	
10	0,81	0,19	0,00	0,00	0,00	0,65	0,29	0,06	0,00	0,00	
11	0,44	0,56	0,00	0,00	0,00	0,38	0,50	0,13	0,00	0,00	
12	0,63	0,38	0,00	0,00	0,00	0,80	0,17	0,03	0,00	0,00	
13	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	0,33	0,43	0,20	0,02	0,03	
14	0,63	0,38	0,00	0,00	0,00	0,48	0,46	0,03	0,03	0,00	
15	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	0,49	0,43	0,06	0,02	0,00	
16	0,94	0,06	0,00	0,00	0,00	0,84	0,14	0,02	0,00	0,00	
17	0,56	0,38	0,06	0,00	0,00	0,73	0,20	0,06	0,00	0,00	
18	0,69	0,31	0,00	0,00	0,00	0,37	0,34	0,24	0,03	0,02	
19	0,75	0,25	0,00	0,00	0,00	0,68	0,29	0,02	0,02	0,00	
20	0,63	0,38	0,00	0,00	0,00	0,65	0,34	0,02	0,00	0,00	
21	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	0,27	0,48	0,16	0,05	0,05	
22	0,63	0,38	0,00	0,00	0,00	0,32	0,37	0,19	0,08	0,03	
23	0,88	0,13	0,00	0,00	0,00	0,01	0,20	0,08	0,09	0,62	
24	0,63	0,38	0,00	0,00	0,00	0,21	0,55	0,21	0,02	0,02	
25	0,56	0,31	0,13	0,00	0,00	0,44	0,26	0,29	0,02	0,00	
26	0,63	0,31	0,06	0,00	0,00	0,59	0,33	0,05	0,03	0,00	
27	0,50	0,38	0,13	0,00	0,00	0,38	0,48	0,11	0,02	0,02	

28	0,50	0,38	0,13	0,00	0,00	0,40	0,49	0,10	0,02	0,00	
29	0,56	0,44	0,00	0,00	0,00	0,45	0,43	0,05	0,08	0,00	
30	0,56	0,38	0,06	0,00	0,00	0,59	0,36	0,02	0,02	0,02	
31	0,44	0,56	0,00	0,00	0,00	0,44	0,44	0,08	0,02	0,02	
32	0,19	0,56	0,25	0,00	0,00	0,02	0,58	0,32	0,08	0,00	
33	0,38	0,38	0,19	0,06	0,00	0,39	0,39	0,19	0,02	0,02	
34	0,19	0,63	0,19	0,00	0,00	0,23	0,52	0,23	0,03	0,00	
35	0,44	0,44	0,13	0,00	0,00	0,39	0,48	0,08	0,02	0,03	
36	0,56	0,44	0,00	0,00	0,00	0,50	0,34	0,13	0,00	0,03	
37	0,44	0,50	0,06	0,00	0,00	0,33	0,52	0,10	0,05	0,00	
38	0,25	0,75	0,00	0,00	0,00	0,32	0,54	0,05	0,07	0,02	
39	0,31	0,44	0,25	0,00	0,00	0,32	0,46	0,17	0,03	0,02	
40	0,31	0,56	0,06	0,06	0,00	0,25	0,38	0,25	0,06	0,05	

5: HER ZAMAN, 4: GENELLİKLE, 3: ARASIRA, 2: NADİREN, 1: HİÇ